



ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Споменик природе

# ЛОЈАНИК

окамењена шума

- СТУДИЈА ЗАШТИТЕ -



БЕОГРАД, 2014.

## НАЗИВ ПРИРОДНОГ ДОБРА

„ЛОЈАНИК - ОКАМЕЊЕНА ШУМА“

## ВРСТА ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе – палеонтолошки

Уписан је у Инвентар објеката геонаслеђа Србије (2005): Очувана рударска окна - Лојаник – Археолошки објекти геонаслеђа (ред. бр. 9).

## КАТЕГОРИЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА ПРЕМА КЛАСИФИКАЦИЈИ НАЦИОНАЛНОГ ЗАКОНОДАВСТВА И СВЕТСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ (IUCN)

Валоризацијом констатованих вредности, предложено подручје „Лојаник – окамењена шума“ категорише се као заштићено подручје локалног значаја – III категорије.

**Трећа категорија – Споменик природе или обележје** Категоријом III заштићених подручја издвајају се и штите одређене природне вредности и добра, која могу бити рељеф, морска хрид или пећина, геолошке појаве (фосилна лежишта, геолошки профили, спелолошки објекти, водопади и др.) или живе форме (шума, парк шума, паркови, појединачна стабала и др.). Ово су најчешће мала подручја по површини и обично веома атрактивна за посетиоце.

## МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС ПРИРОДНОГ ДОБРА

IUCN Листа националних паркова и заштићених подручја (United Nations List of National parks and Protected Areas): Не уписује се због мале површине (испод 100 ha). Листа светске баштине (World Heritage List) и друге међународне листе: нема основа за предлагање.

## ОСНОВНЕ ПРИРОДНЕ И СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ

Брдо Лојаник, надамак Матарушке бање, представља јединствено налазиште палеоботаничког карактера на чијем простору су откривени фосилни остаци фрагмената силификованог - окамењеног дрвета. Анатоомским, минералошким и хемијским испитивањем утврђен је висок садржај SiO<sub>2</sub> који је настао као последица терцијарне вулканске активности, односно дејства врућих силицијумских извора на органску материју дрвета. Структура силификованог дрвета састоји се из опала-СТ, опала-А и минерала глине што указује на структуру четинара, тачније јеле (*Abies* sp.). Данашњу вегетацију овог предела чине ксерофилне шуме цера *Quercetum petraeae-cerris*. Поред основних палеоботаничких вредности који су од изузетног значаја за изучавање терцијарне флоре у Србији, у непосредној близини локалитета налази се праисторијски рудник опала са индикативном продукцијом окресаног камена на коме се могу проучавати сви аспекти технокомплекса неолита и старијег гвозденог доба. Лојаник као палеонтолошки локалитет представља и веома значајно археолошко налазиште, што овом природном добру даје јединственост у сродним појавама у Србији.

## ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Територија града Краљево, град Краљево, катастарска општина Матаруге.

## **ПОВРШИНА**

Површина простора споменика природе који се предлаже за заштиту износи: 3 ha, 2 a, 448 m<sup>2</sup>.

## **РЕЖИМ ЗАШТИТЕ**

На укупној површини утврђен је режим заштите II (другог) степена.

## **УПРАВЉАЧ**

ЈП „Србијашуме“, Шумско газдинство „Столови“, Краљево.

Темељну вредност Споменика природе „Лојаник-окамењена шума“ представљају бројни фосилни остаци силификованог – окамењеног дрвета који су ерозионим процесима откривени на површини терена и изложени распадању под дејством атмосферских утицаја. Анатоомском, минералошком и хемијском анализом утврђено је да фрагменти окамењеног дрвета припадају роду јела (*Abies sp.*) из групе четинара. Дејство врућих силицијумских извора на органску материју дрвета за време изражене вулканске активности у терцијару условило је висок садржај SiO<sub>2</sub> у фосилном дрвету. У непосредној близини локалитета са окамењеном шумом, на брду Лојаник, идентификовано је десетак кружно-овалних удубљења са налазима стотине окресаних и цепаних сировина које представљају типичан пратећи материјал у рударским коповима. Отуда се за Лојаник везују и далеки почеци организованог рударства у Србији. Почетком деведесетих година локалитет Лојаник потврђен је и као археолошко налазиште од стране Народног музеја у Краљеву, као први праисторијски рудник опала на централном Балкану са индикативном продукцијом окресаног камена.